

Vaikuttavat julkiset hankinnat –toimenpideohjelma Hankinta- Suomi

Uutiskirje 1/2022

19.1.2022

Hankinta-Suomen avulla edistetään julkisiin hankintoihin käytettävien varojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä julkisen talouden kestävyyttä.

Tervetuloa Hankinta-Suomen ensimmäisen uutiskirjeen äärelle. Toimenpideohjelmassa tehdään yhdessä julkisten hankintojen toimijoiden kanssa toimenpiteitä, joilla edistetään kansallisen strategian tavoitteiden toimeenpanoa. Vuoden 2021 loppuun mennessä on valmistunut monta työkalua

hankintayksiköiden työn tueksi ja avuksi. Kokosimme tähän uutiskirjeeseen valmistuneet toimenpiteet ja kerromme myös tulevista tapahtumista. Voit etsiä itseäsi kiinnostavat kohdat teemojen mukaisesti tai tutustua kaikkiin. Aikaansaannoksia voit hyödyntää omassa työssäsi ja jakaa niistä tietoa kollegoillesi.

Haluatko saada myös jatkossa uutiskirjeet? [Liity postituslistalle tästä](#)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

Ohjelmassa valmistuneita toimenpiteitä teemoittain

Strateginen johtaminen

Toimenpide: Tuotetaan kansallisesti tietoa hankintojen strategisesta merkityksestä ja levitetään siihen liittyviä hyviä käytäntöjä sekä tietoa siitä, miksi strategiset linjaukset/hankintastrategia tulisi olla olemassa.

Kuntapäätäjät ja viranhaltijoita kannustavaa materiaalia on julkaistu mm. seuraavien videoiden muodossa:

- [Luottamushenkilöiden rooli julkisten hankintojen johtamisessa](#)
- [Hankinnat osana kuntastrategiaa](#)
- [Kumppanuus julkisissa hankinnoissa](#)

Toimenpide: Perustetaan Big Buyers –ryhmä.

Suomeen perustettiin toukokuussa 2021 Vaikuttavat hankkijat –verkosto. Se koostuu merkittävää hankintavolyymia käyttävistä hankkijoista. Ryhmässä edistetään keskeisiä strategisen johtamisen toimenpiteitä. Verkoston ensimmäinen kiertävä puheenjohtaja on Helsingin kaupungin hankintojohtaja Jorma Lamminmäki.

- [Vaikuttavat hankkijat -verkosto vauhdittamaan toimivien toimintamallien skaalaamista - tiedote](#)
- [Vaikuttavat hankkijat -verkoston esittelymateriaali](#)

Toimenpide: Kehitetään strategian toteutumisen seurannan työkalu.

Hankintaluotsi-verkkopalvelu/työkalu hankintojen strategiseen suunnitteluun julkaistiin avoimeen ja maksuttomaan käyttöön kaikille julkisorganisaatioille loppuvuodesta 2021. Verkkopalvelu auttaa muotoilemaan kansallista hankintastrategiaa hyödyntäen hankinnoille tavoitteet organisaatiotasolla sekä yhdistämään ne kilpailutuksiin HILMAssa. Hankintaluotsia on kehitetty yhteistyössä KEINO-osaamiskeskuksen kanssa erilaisissa kehitysohjelmissa.

- [Tietoa Hankintaluotsista Hanselin verkkosivuilla](#)
- [Hankintaluotsi Hilmassa](#)

Hankintataitojen kehittäminen

Toimenpide: Servitetaan julkisten hankintojen tuki- ja neuvontatoiminnan tarkoituksenmukaiset rakenteet.

Valtiovarainministeriö teetti keväällä 2021 selvityksen nykyisen veloituksettoman neuvonnan ja tuen riittävydestä hankintayksiköiden ja tarjoajien näkökulmasta.

- [Loppuraportti: Hankinnan neuvonnan ja tuen kansallisen kokonaisuuden arviointi](#)

Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

Toimenpide: Varmistetaan HILMA-järjestelmän jatkuva kehittäminen.

Uudistunut julkisten hankintojen Hilma-verkkopalvelu julkaistiin tammikuussa 2021 useilla uusilla toiminnallisuuksilla, jotka tehostavat sekä julkisen sektorin hankintayksiköiden että tarjoajien toimintaa sekä lisäävät hankintamenettelyjen läpinäkyvyyttä. Hilmaa kehitetään jatkuvasti ja uudistuksen jälkeen on otettu käyttöön muitakin uusia toiminnallisuuksia.

- [Hilma](#)

Toimenpide: VN TEAS tutkimushanke: Julkisten hankintojen data ja volyyymi.

Suomessa tehtävien julkisten hankintojen kokonaisvolyymiä ja datan hyödyntämistä hankintojen tukena selvitettiin ensimmäistä kertaa kattavalla tutkimushankkeella. Tutkimuksen mukaan julkisia hankintoja tehtiin 47 miljardin edestä tarkasteluvuonna 2018.

- [Julkisten hankintojen vuotuisen kokonaisarvon laskenta tarkentui - tiedote 9.6.2021](#)
- [Julkiset hankinnat: Kokonaisvolyymi ja datan hyödyntäminen -tutkimus](#)

Toimenpide: Julkaistaan kunta- ja valtiosektorin hankintayksiköiden ostolaskudata sekä kehitetään Tutkihankintoja.fi-verkkosivustoa.

Kuntien ostolaskujen julkaisuun/avaamiseen on tuotettu kannustavaa materiaalia ja case-esimerkkejä Kuntaliiton sivuille.

- [Kuntien ja kuntayhtymien ostolaskut -sivu](#)

Toimivat hankinnat

Toimenpide: Laaditaan selvitys julkisia hankintoja koskevien valitusten pitkestä käsittelyajoista.

Selvityshenkilö, professori emerita Leena Halilan syyskuussa 2021 luovuttamassa selvityksessä ehdotetaan, että osa hankintavalituksista säädettäisiin markkinaoikeudessa kiireellisiksi. Lisäksi ehdotetaan, että markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden toiminnassa kiinnitettäisiin erityistä huomiota prosessinjohtoon ja sen kehittämiseen. Selvityksen pohjalta on asetettu ministeriöiden (VM, OM, TEM) työryhmä, joka tekee ehdotuksen jatkotoimista.

- [Valtiovarainministeriön tiedote 22.9.2021](#)
- [Julkisia hankintoja koskevien oikeudenkäyntien tehostaminen: Selvityshenkilön raportti](#)

Innovaatiot

Toimenpide: Tarjotaan asiantuntijapalvelua innovaationäkökohtien tunnistamiseksi.

Keino-osaamiskeskus käynnisti Innovation Broker -palvelun pilotoinnin syksyllä 2021. Innovation Broker eli "innovaatiovälittäjä" on kansainvälinen konsepti, jolla pyritään kasvattamaan innovatiivisten hankintojen määrää ja laatua tunnistamalla ja kokoamalla yhteen hankintayksiköiden hankintatietoja sekä yritysten innovaatiodataa. Pilotoinnit aloitettiin kiinteistöjen ja rakentamisen (KIRA) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon (SOTE) toimialoilla. Kansallisia ekosysteemisopimuskaupunkeja käydään lävitse tammikuun 2022 aikana innovatiivisten hankintojen ja sen tuen tarpeen osalta.

- [Tietoa Innovation Broker -palvelusta hankintakeino.fi-sivustolla](#)

Taloudellinen kestävyys

Taloudellisen kestävyys teemaryhmän syksyn 2021 tapaamisissa käsiteltiin muun muassa harmaan talouden torjuntaan tähtäävien veloitteidenhoitoselvitysten tekemisestä julkisissa hankinnoissa, Valtiokonttorin johdolla hankintojen suunnitelmallisuutta sekä julkisten hankintojen kokonaistaloudellisuutta.

Sosiaalinen kestävyys

Toimenpide: Edistetään muita heikommassa asemassa olevien työllistymistä.

Hankinnoilla työllistämisen vauhditusohjelma tähtää siihen, että julkisilla hankinnoilla tuettaisiin entistä paremmin työllistymistä. Näin voitaisiin tukea muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työhön pääsyä.

- [Hankinnoilla työllistäminen -nettisivut](#)

Toimenpide: Luodaan työkalut kansallisen tason ihmisoikeusriskien tunnistamiseen ja huomioimiseen kotimaisissa hankinnoissa.

Työperäinen hyväksikäyttö ja julkiset hankinnat -oppaassa kerrotaan hyväksikäyttö- ja ihmiskauppailmiöistä sekä annetaan ohjeita, miten toimia, jos epäilee työperäistä hyväksikäyttöä tapahtuvan kotimaisissa hankinnoissa. Lisäksi oppaassa ehdotetaan hyväksikäyttöä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä hankinnan eri vaiheissa.

- [Työperäinen hyväksikäyttö ja julkiset hankinnat -opas](#)
- [Valtiovarainministeriön, Kuntaliiton ja HEUNIn tiedote](#)

Toimenpide: Selvitetään mahdollisuutta laatia julkisille hankintayksiköille yhteisiä Code of Conduct -malleja. Tarkoituksena on, että erilaisiin hankintoihin laadittaisiin niihin soveltuvat yhteiset mallit, jotka sisältävät myös ohjeistuksen niiden käyttöönottoon.

Julkishallinnon yhteishankintayksikkö Hansel on laatinut Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet (Code of Conduct), jotka on tarkoitettu lisättäväksi osaksi hankintasopimusta. Tällöin toimittajalta edellytetään sitoutumista siihen, että tuotteen valmistus tapahtuu olosuhteissa, jotka ovat eettisten toimintaohjeiden mukaisia. Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet turvaavat työntekijöiden oikeuksia ja samalla vastuullisten yritysten menestystä julkisissa hankinnoissa. Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet on saatavissa myös ruotsiksi ja englanniksi Hankinta-Suomen nettisivuilta.

- [Valtiovarainministeriön tiedote 16.12.2021](#)
- [Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet - ohjeistus asiakirja-muodossa](#)
- [Vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet - ohjeistus powerpoint-muodossa](#)
- [Code of Conduct yleinen \(word\)](#)
- [Code of Conductiin liittyvät sopimusehdot \(word\)](#)
- [Itsearviointilomake \(word\)](#)

Ekologinen kestävyys

Toimenpide: Selvitetään, miten nykyistä lainsäädäntöä tulisi kehittää, jotta hankintojen ympäristövaikutukset sekä hiili- ja ympäristöjalanjälki otetaan jatkossa paremmin huomioon.

Hiili- ja ympäristöjalanjälki hankinnoissa – lainsäädäntö ja mittaaminen (HILMI) –hankkeen tavoitteena oli selvittää, miten lainsäädäntöä ja muita ohjauskeinoja tulisi kehittää, ja miten seurata ja mitata hankintojen toteutumista, jotta julkisten hankintojen hiili- ja ympäristöjalanjälkeä voitaisiin pienentää kustannustehokkaasti.

- [Hiili- ja ympäristöjalanjälki hankinnoissa – lainsäädäntö ja mittaaminen \(HILMI\) -selvitys](#)

Toimenpide: Edistetään vapaaehtoisia sitoumuksia (kuten Green Deal) tai muita kehittämisalustoja vaikuttavuudeltaan merkittävien hankintojen edistämiseksi.

Ympäristöministeriö, Senaatti-kiinteistöt sekä Espoon, Helsingin, Turun ja Vantaan kaupungit allekirjoittivat syyskuussa 2020 vapaaehtoisen Green Deal -sopimuksen työmailla syntyvien päästöjen vähentämiseksi. Sopimuksen tavoitteena on, että mukana olevien kuntien ja Senaatin työmaat ovat vuoden 2025 loppuun mennessä fossiilittomia eli niillä ei käytetä fossiilisia polttoaineita. Lisäksi vuoteen 2030 mennessä työmailla käytettävistä työkoneista ja työmaiden kuljetuksista vähintään 50 prosenttia toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä.

- [Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen Green Deal -sopimus](#)

Sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, Helsingin, Tampereen ja Vantaan kaupungit sekä hankintaorganisaatiot Monetra Oulu Oy ja Tuomi Logistiikka Oy allekirjoittivat marraskuussa 2020 vapaaehtoisen Green Deal -sopimuksen haitallisten aineiden vähentämiseksi varhaiskasvatuksen ympäristössä. Sopimuksen tavoitteena on vähentää haitallisia kemikaaleja varhaiskasvatuksen ympäristössä sekä lisätä pohjoismaisen ympäristömerkinnän saaneiden tuotteiden ja palveluiden hankintaa ja siten vähentää lasten kokonaiskemikaalialtistumista. Sopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun asti.

- [Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa – kestävien hankintojen Green Deal -sopimus](#)

Toimenpide: Päivitetään opas vastuullisista elintarvikehankinnoista.

Motiva päivitti vuonna 2020 maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta oppaan vastuullisista elintarvikehankinnoista yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa. Opas ottaa aikaisempaa laajemmin huomioon vaatimukset kestävästä kehityksestä ja vastuullisuudesta ja ohjaa julkisia toimijoita eri elintarvikeryhmien hankintakriteerien käyttöön. Laatuvaatimukset antavat konkreettisia keinoja suosia vastuullisesti ja kestävästi tuotettuja elintarvikkeita ja edesauttavat myös lähellä tuotetun vaihtoehdon valituksi tulemistä.

- [Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin](#)

1.12.2021 julkaistu Vastuullisten ruokapalveluiden hankintaopas on ensimmäinen kattava ruokapalveluiden hankintaohjeistus, joka käsittelee aihetta ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja ravitsemuksellisen vastuullisuuden näkökulmasta. Opas määrittelee, millainen on toimiva ja vastuullinen ruokapalvelu, ja kuinka se järjestetään eri toimintaympäristöissä. Se on suunnattu päättäjille, julkisten ruokapalveluiden järjestäjille sekä ruokapalveluista ja niiden hankinnasta vastaaville.

- [Vastuullisten ruokapalveluiden hankintaopas](#)

Toimenpide: Käynnistetään vähähiilisyyden edistämiseksi skaalautuvia kokeiluja.

[Vähähiilisten hankintojen kehittämisohjelmassa](#) julkaistiin 9.12.2021 Vähähiilisten julkisten hankintojen pelikirja kaikille julkisten hankintojen parissa työskenteleville. Se auttaa hiomaan strategiaa, taktiikoita ja käytännön tekemistä vähähiilisyystavoitteiden saavuttamiseksi. Se osoittaa, mitkä johtamisen ja toimeenpanon tekijät ja vaiheet ovat kriittisimpiä, jotta asetetut tavoitteet toteutuvat.

- [Vähähiilisten hankintojen pelikirja](#)

Tulevia tapahtumia

Sosiaalisesti kestävät julkiset hankinnat -webinaarit

Valtiovarainministeriö, Kuntaliitto, Hansel ja HEUNI järjestävät kaksi samansisältöistä webinaaria sosiaalisesti kestävästä julkisista hankinnoista. Ensimmäinen pidettiin 18.1.2022 ja toinen pidetään **to 10.2.2022 klo 9.00–11.00**. Webinaarit on tarkoitettu hankintayksiköille, mutta niihin voivat osallistua kaikki asiasta kiinnostuneet. Webinaareissa syvennyttään tarkemmin HEUNIn Työperäinen hyväksikäyttö ja julkiset hankinnat -oppaaseen ja Code of Conduct -liitteen malliin sekä sosiaaliseen kestävyys julkisissa hankinnoissa.

- [Lisätietoja, liitteet ja osallistumislinkit](#)

Save the date: Hankinta-Suomi-syyssseminaari 27.9.2022
Hankinta-Suomi-syyssseminaari pidetään tiistaina 27.9. koko päivän mittaisena. Olosuhteista riippuen se toteutetaan joko hybridinä tai etänä. Merkitse päivä kalenteriisi ja pysy kuulolla.

Yhteinen tekeminen jatkuu myös kuluvana vuonna

Kaikille avoimissa teemojen mukaisissa teemaryhmissä on noin 500 hankinta-asiantuntijaa keskustelemassa, ideoimassa ja kehittämässä konkreettisia toimia. Sinunkin asiantuntemustasi tarvitaan, joten olet lämpimästi tervetullut mukaan.

Lähde mukaan [Hankintamiljardien jäljille](#)

Tutustu tarkemmin [Hankinta-Suomi –toimenpideohjelmaan](#)

Ilmoittaudu [teemaryhmiin tästä linkistä](#)

Tutustu teemaryhmiin vm.fi/hankinta-suomi -verkkosivuilla

1. [Strateginen johtaminen](#)
2. [Hankintataitojen kehittäminen](#)
3. [Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus](#)
4. [Toimivat hankinnat](#)
5. [Innovaatiot](#)
6. [Taloudellinen kestävyys](#)
7. [Sosiaalinen kestävyys](#)
8. [Ekologinen kestävyys](#)

